

resultaat van de oefening en den toestand van de draagbaren en ook zoo noodig opmerkingen.

Verder bevat dit reglement niets, dat rechtstreeks voor de spoorweg-artsen van belang is.

Bij een uitnoodiging van den betrokken chef hetzij tot bezichtiging van de kist, hetzij tot bijwoning van de oefeningen met de veerende schragen of de draagbaren, dienen alle spoorwegartsen aan dat verzoek te voldoen, nu de Nederlandsche spoorwegen daartoe de gelegenheid openstellen. Zij kunnen waarschijnlijk door hun tegenwoordigheid en door hun opmerkingen het goede doel: „de bevorderieg van de kennis van de eerste hulp bij spoorwegongevallen” in de hand werken. De Nederlandsche spoorwegen hebben een schrede gezet op den goeden weg, laten wij, spoorwegartsen, hun daarin steunen. Behalve de opmerkingen in het verslag van de leiders te doen opnemen is het ook van het grootste belang, dat deze ter oore komen van het hoofdbestuur der Ned. Ver. van spoorwegartsen. De secretaris zal zeer zeker bereid zijn deze in ontvangst te nemen. Daartoe doe ik een beroep op u allen.

Barendrecht, 22 November 1920.

J. VAN DER MEULEN, *spoorwegarts*.

SOCIALE GENEESKUNDE ALS ONDERWIJSVAK.

In zijn artikel de vorige week zegt prof. BAART DE LA FAILLE, dat ik blijkbaar in de eerste plaats het oog heb op de *leiders* van *gezondheidsdiensten*, die de aangevozen hoofden zijn van de nog in de lucht hangende *gezondheidsdistricten*. Deze opvatting verbaasde mij niet weinig; ik heb deze uitdrukkingen in mijn artikel zelfs niet gebezigd. Mijn betoog bedoelde louter de zaak in zijn geheel te omvatten.

Ten tweede: ik twijfel er natuurlijk niet aan, dat er en door prof. BAART DE LA FAILLE en door prof. EIJKMAN naar gestreefd is aan de sociale hygiëne en aan de leer der bedrijfsziekten ruimschoots te geven wat haar toekomt. Heb ik een verkeerden indruk gewekt, dan bied ik daarvoor gaarne mijn verontschuldigingen aan. Ik had alleen op het oog een leerstoel der sociale geneeskunde *als instituut*.

Overigens hoop ik spoedig mijn meening over deze zaak nader uiteen te zetten; mij bleek al reeds, dat er verscheidene geneeskundigen mijn meening deelen.

Huizen (N.-H.), 22 November 1920.

H. H. VAN EYK.

DE REGISTRATUUR DER GENEESKUNDIGE WETENSCHAP.

Bij de eerste lezing van het stukje van F. HYMANS was het mijn plan de opmerkingen, die ik daarbij te maken had, in de pen te houden. Wanneer immers een ander zich voor een zaak, die ook de eigen belangstelling heeft, wil warm maken, dan moet men dankbaar zijn en zich heel stil verheugen bij de belofte, welke dit inhoudt voor besparing van eigen tijd en moeite. Bij herlezing gekomen op het midden van blz. 2114, na HYMANS' opmerking over het overzicht van de geneeskundige literatuur in het *Ned. Tijdschr. v. Gen.* kon ik in dit mijn voornemen om te zwijgen niet volharden en wel omdat zijn opvatting omtrent het doel van die rubriek ten eenemale onjuist is en het zijn nut kan hebben, dat hij dat inziet. Hierover schrijvend zegt hij: „Het overzicht voldoet niet aan daaraan te stellen eischen, omdat het uit den aard der zaak te onvolledig is (welk een groot aantal tijdschriften wordt daarin niet „gemist) en omdat de overzichtelijkheid ten eenemale ontbreekt”.

Welke en door wien „te stellen eischen”? zou ik hem willen vragen. Noch volledigheid noch overzichtelijkheid zijn daarbij door *ons*, — als ik als oorspronkelijk medeplichtige een oogenblik dit verzamelwoord gebruiken mag — als eisch gesteld. Ons doel was toch geheel iets anders als het onmachtig pogen, dat HYMANS er in ziet.

Wat wij wenschten was om den arts, van welk specialisme dan ook, die op algemeene geneeskundige ontwikkeling prijs zou stellen, een indruk te geven van wat in

enkele representatieve tijdschriften in een bepaalden tijd behandeld wordt; hem te doen weten, wat de heerschende belangstelling in den kring van werkers heeft; voor hem op te sporen, welke en waar de groeipunten van onze wetenschap zijn.

Het was hiertoe vóór alles gewenscht — een wensch reeds door vele geslachten van vroegere redacteuren gekoesterd —, de rubriek der referaten (de leesbare wel te verstaan) en van de samenvattende overzichten te verruimen. Maar hoe dit te bereiken? De feiten geven ons nu reeds het recht te beweren in het middel niet te hebben misgegrepen. Wij moesten daartoe beginnen met het kweken van een referentenstaf, die, nauwgezet een groot aantal tijdschriften doorwerkend, allengs de tot dit werk noodzakelijke belangstelling en kennis zou vergaren.

En dat nu het „noodzakelijk kwaad”, daarmee tegelijk een rubriek te scheppen, die, als een voor velen moeilijk verteerbaar brok, het *Tijdschrift* zou bezwaren, toch ook een zeer goede zijde had, daarop wil ik hier even wijzen. Zoolang de rubriek der korte referaten niet te omvangrijk werd om, zij het dan vluchtig, in zijn geheel te worden doorgegaan, gaf ook deze de gelegenheid voor den arts om zulk een totaal-indruk te behouden van wat er voortdurend verschijnt en stelde deze hem tegelijk in staat datgene op te pikken, wat hij als bijzonder voedsel voor zijn persoonlijke belangstelling gebruiken kon. Maar dan ook vóór alles *geen rubricering, geen vakjes-makerij*, waarin men onder 0.00 dadelijk kan vinden, wat men juist weten wil, en vooral zijn oogen niet wil vermoeien met wat er misschien vlak naast ligt en er wel mede in verband staat, maar waarvan men op het oogenblik dat verband niet ziet.

Ook wil ik de aandacht nog vestigen op de bijproducten, die deze referaten-industrie meehelpt goedmaken en wel het aanvullen van de in ons land ontbrekende beaugriekke tijdschriften, terwijl ten slotte de geheele onderneming, bij gebleken welslagen, een steen zou kunnen worden voor het gebouw der registratuur, waarnaar HIJMANS en wij allen verlangen. Wat eindelijk dit grootsche werk aangaat, het vindbaar maken der verspreide gegevens door het vervaardigen van een universeel kaartsysteem, zonder arbeidsverspilling — het ideaal der internationale — in 1914 helaas gestaakte, in decimaal bewerkte „International Catalogue”, dat werk is van zulk een omvang, dat alleen een internationaal lichaam, daarin geholpen door de verschillende regeeringen, zoiets ondernemen kan.

HIJMANS kloppe daarvoor eens bij het bureau van den Volkerenbond aan.

Amsterdam, 23 November 1920.

W. F. WASSINK.

EENHEID VAN DEN GENEESKUNDIGEN STAND.

Mede naar aanleiding van het artikel van prof. BAART DE LA FAILLE in het laatste nummer van het *Tijdschrift*, wenschte ik nog eens den nadruk te leggen op het bij uitstek voorname beginsel van éénheid van den geneeskundigen stand, een éénheid welke naar buiten door de Nederl. Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst wordt vertegenwoordigd. In niet weinige artikelen en in vergaderingen, zoowel als in particuliere gesprekken tusschen de collega's, komt naar mijn meening deze éénheid wel eens in het gedrang. Niet alleen binnenskamers, doch ook naar buiten hoort men de opvatting verkondigen, dat bijv. specialisten en huisartsen in stede van elkanders natuurlijke aanvulling, elkanders natuurlijke vijanden zouden zijn, welke in één organisatie kwalijk te zamen zouden passen. De laatste algemeene vergadering heeft gelukkig wel anders geleerd. Maar toch acht ik het van belang, dat een dergelijke mentaliteit onder de geneeskundigen, die een onverbreekbare éénheid behooren te zijn, of de geneeskundige stand moet als zoodanig verdwijnen, zoo krachtig mogelijk worde bestreden. Ook in de geneeskunde is steeds verder gaande differentiatie onontkoombaar, doch laten wij vooral er op passen, dat wij aan de details niet meer aandacht geven, dan zij waard zijn en bovenal de *grootte lijnen* vast in het oog houden.

Wil de geneeskundige stand het hem toekomende gezag en aanzien behouden of herwinnen, hetgeen voor een goede geneeskundige hulp (en dus in de eerste plaats